

Seminarski rad:

Franc List
Romantični Prometej

Preludio

Franc List – Romantični Prometej

I bi dat znak...

Kakav je znak Božansko providenje dalo u noći 22. oktobra davne 1811. godine? Kakva duša se te noći inkarnirala? Da li će, uslovljena galaksijom nesvesnih sadržaja (XII kuća) koji će je uslovljavati i voditi kroz život kao nevidljiva sila ka ispunjenju vlastite sudbine, uspeti da iskoči iz kolektivnog nesvesnog, osvesti bar deo predodređenosti, iskoristi svoje mogućnosti i dosegne svoju svrhu...

Franc List je nesumljivo jedan od najvećih umetničkih likova koji su se pojavili u muzici XIX veka. Vreme prvog udaha je u vatrenom i fiksnom izlazećem znaku na $29^{\circ}\Omega 31'$ daje mnoštvo informacija. Kakva je ta vatra koja je Listu dala život? Šta je to što ju je „upalilo“ i šta će to kroz život morati da spozna? Svakako svoj vatreni temperament, svoju individualnost i kreativnost. Ali, koliko će u tome uspeti kad „dati znak“ počinje anaretom? Čemu će da teži i koje seme će da posadi na 29° da bi ono negde niklo na 0° ? Stepenu ukazuje da je Listova duša prikupila iskustva svih predhodnih stepeni Lava i došla do kraja, a na kraju ne treba započinjati ništa novo, već koristiti nasleđene talente i znanja koje je duša prenela kao iskustva stečena iz predhodnih života. Nesumnjivo je da je uz iskustva prenela i jaku intuiciju i vidovitost. Ovo potvrđuje početak prve kuće na $29^{\circ}\Omega$, ali i početak kuće predhodnog života (XII kuća) koja počinje 1° istog znaka, pa možemo zaključiti da ono što je ova duša započela u predhodnom životu, u ovom treba da završi. Postoji jaka nit koja povezuje ove dve inkarnacije. Kako 29° predstavlja krajnji stadijum (ili poslednju etapu razvoja nečega), tako možemo da zaključimo da je List dosegnuo viši stepen evoluitivnog razvoja. Iako 29° označava kraj nečega i sa pravom ga mnogi astrolozi nazivaju anaretom, ovaj stepen je vrlo povoljan u smislu duhovnog razvoja, ali, nesumnjivo, donosi probleme u običnom svakodnevnom životu i na materijalnom planu. ASC na poslednjem stepenu Lava dao mu je jaku ljubav prema uspehu i moći, ali to još uvek ne objašnjava šta je upalilo vatru (☉) života? Kako je svima glavni životni zadatak spajanje suprotnosti, tako će i njegovu vatru „zapaliti“ sunčeva krajnja suprotnost ♃, koji će mu dati slobodu, unikatnost i inicirati ga da razvija svest o sebi i drugima, ali uz to će ići i netrpeljivost prema autoritetima. Kao i svakom Lavu na izlazećem znaku, uprkos ličnom samopouzdanju, i List je očekivao određenu potvrdu od ljudi iz okruženja. Po-

tvrdi mu svakako ne bi bila potrebna da je imao potpunu veru (Ψ) u sebe. Kako ASC na 29° nema gde da ide i na neki način je bez perspektive, on ujedno govori i o tome da će uskoro doći do promene. Prva kuća već posle $29'$ dalje od ASC nastavlja znakom $\mathbb{M}$ i izvesno je da će osobine i ovog znaka uticati na ulogu koju je List dobio u životu. Devica na nepunih pola stepena od ASC podarila mu je intelekt, logiku, analitičnost, preciznost i svesnost.

Delatnost Franca Lista odvijala se u nekoliko pravaca: bio je pijanista, kompozitor, dirigent, pedagog, organizator, muzički pisac, kritičar, te je na svim područjima svoga umetničkog delovanja ostavio duboke tragove. Kao genijalni pijanista stekao je slavu kakvu nije upoznao, ni jedan umetnik na klaviru ni pre ni posle njega. Kao kompozitor jedinstvenim je delima obogatio klavirsku i orkestarsku literaturu, izvršivši, uz to, i određen preokret u crkvenoj muzici. Svoje dirigentske sposobnosti uložio je, između ostalog, i u promociju novih značajnih dela svojih savremenika (naročito Vagnera i Berliozu) učinivši Vajmar, po drugi put nakon sjaja Geteovih vremena, važnim žarištem evropske muzičke umetnosti i kulture. Svoje veliko poznavanje klavirske tehnike rado je predavao mlađima izgradivši postepeno školu koja se preko njegovih učenika razgranala po čitavoj Evropi. Svoj smisao za organizaciju dokazao je priređivanjem značajnih festivala i utemeljenjem „novonemačke škole“ koja je isticala programski karakter i naprednost, za razliku od akademski konzervativne lajpciške škole. Kao muzički pisac i kritičar, ostavio je niz studija i članaka sa veoma zanimljivim zapažanjima, naročito u vezi sa muzičkim razvojem njegovog doba.

Tako raznovrsnom i bogatom liku umetnika treba dodati i retke osobine Lista kao čoveka. Ono što ga trajno uzdiže iznad mnogih drugih velikih muzičara svih vremena, je njegova krajnja dobrota i nesebičnost. On je, tako reći, nalazio svoju sreću u sreći drugih: kad god se mogao založiti za nekog umetnika i omogućiti mu uspeh, koji zbog nerazumevanja, zavisti ili mržnje nije mogao drugde postići, List je bio neizmerno sretan, a njegov veliki ugled i lični autoritet davao mu je za to često prilike.

Mesec daje sliku svega navedenog. Mesec Lista opisuje kao plemenitu i pravdoljubivu osobu. Pozicija $\mathcal{D}$ na $19^\circ 59'$: 19° daje fokus na ljude koji su na neki način oštećeni, znak $\mathcal{X}$ na njegovu duboku i podsvesnu potrebu za uspostavljanjem socijalne i ekonomske jednakosti među ljudima, a $\mathcal{D}$ bliskost sa osećanjima ugroženih, bednih i poniženih. Ovako postavljen $\mathcal{D}$ ga tera na humanitarne akcije i dela. Naravno, celu sliku mnogo upotpunjuje i dispozitor $\mathcal{D} - \mathcal{M} 6^\circ 15'$ koji je odlično postavljen u XI kući (kući humanosti i humanitarnih akcija), a pritom je egzaltiran i u recepciji sa $\mathcal{D}$. Ovakav položaj $\mathcal{D}$ u znaku i IV kući donosi i mnogo putovanja u inostranstvo, ali i život daleko od mesta rođenja. Svo vizionarstvo je u službi umetnosti i morala, a ovo potvrđuje i $\Psi 9^\circ 25'$ koji je u široj konjunkciji sa $\mathcal{D}$. Osobinu saosećanja i bliskosti sa drugima List je nasledio od majke.

U prvoj kući nema planeta, ali se nalazi $\mathcal{M} 14^\circ 58'$ samo $2'$ pre 15° . Severni mesečev čvor u prvoj kući Lista opisuje kao osobu koja je tačno znala šta hoće. Na putu ka ličnom uspehu pratila ga je iznenadna sreća, ali ova pozicija severnog mesečevog čvora ima i svoje loše strane i daje probleme u odnosima, jer je svest o potrebama drugih u odnosu na svoje potrebe umanjena. Severni čvor predstavlja tačku njegovih težnji i želja, kao i sve ono što je preduzimao i uzimao tokom života. Dispozitor $\mathcal{M}$ je $\mathcal{F}$ i on nam govori o naglašenosti intelektualnog pristupa i planova koje je realizovao. Sa vladarom severnog mesečevog čvora ($\mathcal{F}$) svaka osoba se najbolje oseća i sve što se događa u simbolici ove planete trebalo bi da podnese sa lakoćom. Merkur, kao vladar $\mathcal{M}$, je Lista često vodio da donosi važne odluke i napravi neki izbor. Obzirom da je $\mathcal{F} 10^\circ \mathcal{M}$ da se pretpostavi da je često zapadao u dileme i da je morao nešto da odvaga. Loši aspekti $\mathcal{F}$, vladara $\mathcal{M}$, daju nam informacije o greškama koje je pri tome pravio:

Pozicija $\mathcal{F} \square \mathcal{M}$ (orbis 6°) ukazuje da ga je zbog dilema u vezi posla (6° analogan VI kući) obuzimao bes.

Pozicija $\mathcal{F} \square \mathcal{M}$ (orbis 4° sep.) govori o razlici između teorije i prakse i o neočekivanim komplikacijama pri putovanjima. U odnosu $\mathcal{F}$ i $\mathcal{M}$ fokus je na mentalnim funkcijama, na logičnoj i racijonalnoj misli. Verovatno je voleo da putuje i da to čini u svakoj prilici koja bi mu se ukazala. Takođe je voleo da priča i podučava druge. Bez obzira što su $\mathcal{F}$ i $\mathcal{M}$ vezani kvadratom, veze ova dva benefika najčešće daju mogućnost ekstremno brzog učenja, odličan um i sposobnost da se naučeno prenese na druge. Merkur mu je dao sklonost ka skupljanju znanja i radoznalost, a Jupiter unutrašnji poriv da shvati značenja svega, da sve vidi iz više

perspektiva i stvori sopstveni filozofski sistem. Međutim, težak aspekt kvadrata nikako mu ne dâ mira i njegov um je uvek u budućnosti, a sposobnost da se bavi sadašnjošću i sobom je smanjena.

Vladar prve kuće je ☉, koje se nalazi u III kući, ponovo naglašava inteligenciju i intelektualnost. Govori o sjajnoj i zdravoj komunikaciji i puno kraćih putovanja. Pre svega možemo zaključiti da je List imao jedan optimističan pogled na svet i ljude. Pozicija ☉27°♌42' ipak gubi svoje osobine jer je u padu i sad već možemo da zaključimo da Lista na putu uspeha nije vodila ambicija (☉), jer je ona u padu, već ogroman estetski potencijal (♌). Obzirom da je Vaga znak koji se bazira na osećanjima, suština je ipak u ljubavi. Sunce u Vagi dalo mu je smernicu ka javnom (♌) životu, nastupanjima, a jačina lepote i ljubavi je kod njega bila jača nego želja za vlašću. Ova pozicija (☉ u ♌) je česta kod muzičara, posebno pijanista (jer vladar ♌ je ♀ koja je vladar klavira). Pozicija Sunca u znaku opisuje oca koga je Francovo rođenje obradovalo, dovelo u sentimentalno raspoloženje, sa puno nežnosti. Stepenn na kome se ☉ nalazi (27°) govori o mogućnosti da osoba zaradi veći novac. Prva kuća nam primarno govori kakvu je energiju imao List, a ☉ o njegovom karakteru i svesti o samom sebi. Dispozitor ☉ je ♀ koja je ostala u istoj, III kući, ali u sledećem znaku – ♍.

Kao dispozitor ☉, ♀0°♍14' je u izgonu i govori čemu je List težio i šta je konačno postao. Vladar ASC (☉) i njegov dispozitor (♀) najdirektnije opisuju priču njegovog života.

Venera na 0° govori o započinjanju nečeg apsolutno novog (0°), a obzirom da ♀ naglašava ulogu u umetnosti, a kad je muzika u pitanju na klavir, logično je što je svoj umetnički talenat utkao u ovaj instrument. Venera na 0°♍ opisuje i fizički izgled Lista kao magnetski privlačnog muškarca, iako fizički nije bio lep. Venera ovde ima priču i strasne ljubomore (i kad su žene u pitanju), prepune erosa, naglašene erotike i strasti. Pozicija ☉♂♀ (orbis 2° sep.) samo naglašava ovu priču.

Rodio se u Raidingu (Gradište - mali gradić u blizini Šoprona) 1811, na teritoriji Mađarske, od oca Mađara i majke Austrijanke. Otac mu je bio nadzornik imanja, koje je u tom kraju pripadalo knezu Esterhaziju. U kući se govorio nemački - mađarski List nije nikada potpuno naučio.

Listov otac je u njegovoj karti predstavljen X kućom, vladarom X kuće i njegovim dispozitorom kao i ☉. Obzirom da je u pitanju noćno rođenje, može se pogledati i ♃. X kuća počinje 20°♏58' opisuje očevu potrebu za sigurnošću i stabilnošću. Ovakve osobe teže da urade sve što je u njihovoj moći da osiguraju materijalnu egzistenciju. 20° je škorpionski i nosi u sebi određenu malefičnost, a vladar X kuće ♀0°♍14' je u izgonu u III kući. Ovo mnogo ne obećava, jer energija Venere u izgonu ne omogućava osobi da joj energija kruži, što je esecijalna potreba ♏. Ipak, ♏ na vrhu X kuće ukazuje i na to da je otac podržavao Lista koliko je to bilo u njegovoj moći (♀♂☉ i ♀♏♏). Venera u konjunktiji sa Suncem opisuje oca kao lepog čoveka, sklonog modnim trendovima, jer Venera ovde prima Sunce. Dispozitor ♀ je ♀16°♏27': 16° je analogan znaku ♏ i ukazuje na genetiku, a sam ♀ ozbiljno kvadratira ♃ i ☽. Aspekt ♃22°♏35' ☐ ♀16°♏27' (orbis 6° sep.) ukazuje na tešku karmu nasleđenu od daljih predaka, a orbis od 6° ukazuje na VI kuću i zdravlje. Aspekt ☽19°♏59' ☐ ♀16°♏27' (orbis 3° sep.) ukazuje na opasnosti, jer su Mesec i Pluton promisorij jedan drugom. Sam ♀ se nalazi na 16°♏27' u blizini (33') lunarne kuće i ♀♂♏ na kraju ukazuje na gubitak. Pozicija ☉27°♌42' je u znaku svog pada, pa ne obećava dug život oca.

Majka je predstavljena IV kućom koja počinje na 20°♍58': kao i kod oca 20° je škorpionski i nosi u sebi određenu malefičnost, kao i znak ♍, kojim IV kuća počinje. Ukazuje na neophodnost transformacije i fokus na stvaranju svega životnog. Ovako predstavljena majka bi trebala da svu svoju energiju usmeri ka rađanju i lečenju porodičnih odnosa, jer unošenjem harmonije ona podržava i leči sebe. Vladar IV kuće ♂16°♏59' je u znaku svoje egzaltacije pa su njegove osobine naglašene. Ukazuje na snažnu i hladnokrvnu osobu, jake i istrajne volje koja uvek vlada sobom. Krije strasti i tu energiju koristi da izdrži i ostane istrajna u svojim nastojanjima. Ipak ovaj Mars u Jarcu se nalazi u uklještenom znaku, što govori u prilog tome da će njegov uticaj na Listov život doći do izražaja nešto kasnije (posle smrti oca). Mars u uklještenom ♏♏♀16°♏ i ♂16°♏♏♏17°♍, a pri tome je ♏♏♀ (lotos kombinacija), opisuju majku kao pravo čudo od žene: snažnu ličnost, jakih korena, dostojnu poštovanja, ali verovatno oštru na rečima

($\text{♁ } 10^{\circ}\text{♌ } \square \text{♄ } 16^{\circ}\text{♋}$ – orbis 6° apl.) Dispozitor ♄ je $\text{♄ } 22^{\circ}\text{♋ } 35'$: ovaj Saturn opisuje poreklo majke kao strano zbog ♋ , a 22° ukazuje na pametnu i borbenu osobu, dok je $\text{♄ } 22^{\circ}\text{♋ } \text{♄ } \text{♄ } 19^{\circ}\text{♋ } 59'$ opisuje kao pomalo distanciranu i hladnu. Majku obavezno moramo pogledati i kroz $\text{♄ } 19^{\circ}\text{♋ } 59'$: iako je 19° azimetski, on ipak naginje ka 20° škorpionskom, ali ♋ će ovom ♄ dati plemenitu i pravdoljubivu potrebu za uspostavljanje porodične, socijalne i ekonomske jednakosti. Kroz Mesec vidimo Listovu majku kao osobu sposobnu za praštanje, ali i dozu hladnoće i duševne boli zbog konjunkcije sa Saturnom, jer ♄ prima ♄ . Mesec u Strelcu dao joj je da ode iz svog mesta rođenja i napravi dom daleko. Ona je svakako bila umetnički talentovana i bar na neki način osoba ispred svog vremena. List je od oba roditelja nasledio talenat za muziku, od oca muzikalnost i sklonost umetnosti, a od majke skromnost i širinu da oseti viziju budućnosti. Listu je maternji jezik bio nemački i to vidimo iz pozicije $\text{♁ } 10^{\circ}\text{♌ } 54'$. Vaga kao paran znak ukazuje da osoba možda govori dva jezika, ali prevashodno ukazuje na Austriju (♌) tj. na nemački jezik. Obzirom da je otac predstavljen X kućom i znakom ♃ (Mađarska je kao ravničarska zemlja podjednako predstavljena i znakom ♃ i ♋), a vladar X kuće ♁ je u izgonu u III kući (kući komunikacije) možemo pretpostaviti da je slabije komunicirao na jeziku oca – mađarskom.

Njegove su se neobične muzičke sklonosti rano pojavile, pa je veoma brzo napredovao u učenju klavira. Zadivljena lakoćom kojom je rano svladavao tehničke teškoće, nekolicina mađarskih aristokrata pružila mu je novčanu pomoć, pa je List 1821. produžio školovanje u Beču, gde je kod Černija učio klavir, a kod Salierija kompoziciju.

Period u kome je List počeo da uči klavir gledamo kroz Merkurov period (od 4. do 14. godine). Merkur se nalazi u II kući i ujedno je vladar te kuće. Zašto je baš izabrao klavir kao instrument svog muzičkog izraza objašnjava $\text{♁ } 10^{\circ}\text{♌ } 54'$, jer ♁ ukazuje na klavijaturu, znak ♌ na umetnički izraz koji traži podjednako učešće i balans obe ruke, a vladar ♌ – ♁ nesumnjivo ukazuje na klavir. Deseti stepen ukazuje na X kuću i moguću karijeru. Pozicija $\text{♁ } 10^{\circ}\text{♌ } 54'$ $\times$ $\text{♄ } 9^{\circ}\text{♋ } 25'$, ovaj skoro egzaktan sekstil, potvrđuje da je upitanju muzička (♄) umetnost (♌). Nekolicinu mađarskih aristokrata koji su mu u tom periodu života pružili pomoć vidimo u kući prijatelja (XI) kroz $\text{♃ } 6^{\circ}\text{♌ } 15'$. Jupiter je u vreme rođenja Lista bio blizu fiksne zvezde Dirah koja daje protežiranost u umetnosti, ali u većem orbisu no što je potrebno da bi jače delovala. Ali ♃ je bio na fiksnoj zvezdi Alhena u malom orbisu od $13'$ i protežiranost od strane aristokratije (♃) sigurno pojačava Alhena koja predstavlja srećnu zvezdu vezanu za umetnost.

Doživевši svojim nastupima veliki uspeh pred bečkom publikom, List je 1823. u očevoj pratnji otišao u Pariz da se upiše u tamošnji konzervatorijum. Ali, kao strancu, to mu nije bilo dopušteno i on je nastavio rad s Paerom i Rajhom. Već nakon nekoliko javnih koncerata, List je stekao popularnost. I najstroži kritičari nisu mogli sakriti svoje oduševljenje pred ogromnom snagom mladog umetnika kojoj je umeo da suprotstavi i duboku ozbiljnost i prefinjenu osećajnost.

Očeva smrt (1827) značila je za Lista prvi bolni dodir sa stvarnošću. On je morao da drži časove da bi obezbedio potrebna sredstva za izdržavanje.

Venera (kao vladar X kuće) i Sunce u horoskopu predstavljaju oca (i sve ostale autoritete) u Listovom životu. Obzirom da je ♁ u padu, a ♁ u izgonu, a međusobno su u tesnoj konjunkciji (orbis 2° sep.) ova pozicija ukazuje na rani gubitak oca (u periodu venere od 14. do 22. godine). Sunce u Vagi ukazuje da je gubitkom oca List i sam doživeo pad (jer ♁ kao vladar ASC i njega predstavlja), a znak ♍ , u kome se nalazi ♁ na 0° , ukazuje na materijalnu oskudicu i patnju zbog neostvarene ljubavi. Postoji određena predodređenost za ovaj pad, jer da bi se „setio“ i oživeo svoje kreativne potencijale razvijane još u predhodnom životu morao je da doživi patnju i pad. Potrebu za oskudicom i padom potvrđuje i Mars u ukleštenom znaku Jarca u V kući.

Tada doživljava još jednu duševnu krizu. Zaljubljuje se u ćerku nekog aristokrate koju je podučavao; ona mu uzvraća osećaje, ali njezin otac surovo prekida idilu. Skrhan i razočaran, List tih dana pomišlja na odlazak u sveštenike i prekid svake veze sa svetovnim životom. Pohlepno čita Šatobrijana, Igoa, Lamena, Montanjea i Kanta.

Ljubavne veze gledamo kroz V kuću koja počinje 28°♏11'. Znak Strelca će ovde sigurno dati plemeno i strano poreklo osobe u koju se zaljubljuje. U V kući postoji i uklješten znak Jarca i Mars u tom uklještenom znaku, ali to će pre opisati ljubavi koje će doživeti kasnije u životu. Vladar ♏ je 24°6°♁15' i nalazi se u XI kući koja počinje 28°♀11'. Jupiter je u uklještenom znaku Raka. Sve ovo opisuje Listovu prvu ljubav: 6° – stepen discipline, ukazuje da je ona disciplinovana osoba koja sluša porodicu (♁), ♃ ukazuje na njeno plemićko poreklo i status, a ♃♁♃ (♃ je suvladar njene IV kuće i predstavlja njenog oca) govori o neslaganju oca sa njenim izborom. Vladar njene IV kuće je ♃ koji kvadratira ♃ i ♃ koji je u konjunkciji sa vrhom njene IV kuće (Listove VIII kuće). Ova slika ne daje odobravanje roditelja bez obzira na trigon između ♃ (devojka) i ♃ (List). Listova ideja da prekine veze sa običnim životom i postane sveštenik u horoskopu se vidi kroz dispozitora ♃6°♁. Dispozitor ♃ je ♃19°♏59'♂♏22°♏35'. Ovaj ♏ prima ♃ i govori o duševnoj patnji, a ♏ mu daje ideju da duševni gubitak zameni filozofsko-religijskim konceptom.

Obzirom da je ♃♂♃ u III kući, kao bar delimičnu zamenu za gubitke, List rešava da hrani intelekt i čita dela poznatih pisaca. Šta je čitao u periodu Venere možemo videti i kroz ♃10°♁54'♏♃9°♏25' (socijalne drame – Viktor Igo). Neptun u Strelcu ukazuje na religiozna i filozofska dela.

Međutim, revolucionarni događaji u septembru 1830. pobuđuju u njemu nova razmišljanja i upoznaju ga sa novim ličnostima. List se zanosi republikanskim načelima, piše skice za jednu revolucionarnu simfoniju, a na ustanak ivonskih tkača odgovara klavirskom kompozicijom Lion. Sent-Simonova nauka otkriva mu značenje umetnosti u etičkom usavršavanju čoveka i države. U to doba, kad na njega deluju različiti filozofski pravci, kad proživljava prva zanosna osvajanja pariskog romantizma, on širi i svoje umetničke vidike. Berliozova „Fantastična simfonija“ izaziva njegovo oduševljenje kao i programske ideje njegovog autora. Paganinijevi mu nastupi pružaju pobudu za još intenzivnije produbljivanje klavirske tehnike.

Lista je impresionirao nastup Nikola Paganinija zato što je u sebi imao sličan kod, samo je način realizacije istog potencijala išao preko različite kombinacije planeta. Demonska snaga i privlačnost, gotovo natprirodna veština, hipnotička moć i energija ovog virtuozu su u horoskopu Paganinija vidljivi kroz trigon Plutona sa Marsa i Neptuna (♂ - virtuoznost, ♃ - violina i muzikalnost). Kod Lista postoji vrlo sličan kod: ♂ je u egzaktnom sekstilu sa ♃ i ♂♏♂, ♂♁♃, ali ♂ je u sekstilu sa severnim mesečevim čvorom, pa ova tri sekstila zajedno čine vedro, što rezultira opozicijom krajnjih planeta (tačaka), ♁♂♃ koji je u konjunkciji sa ♃. Dispozitori (vladari) čvorova (i ♃) su u međusobno lepom sekstilu (♃♏♃). To je poznanstvo za Lista značilo novo, veliko obogaćenje, ali ono nije imalo posledice samo na muzičkom području.

Konačno upoznaje i Šopena. U Šopenovoj kući upoznao je groficu de Agult, nadarenu i obrazovanu ženu. Zaljubivši se u njega, osetivši snagu i veličinu umetnika, ona je 1835. pristala da napusti muža i decu i da započne nov život sa čovekom u čijoj je blizini smatrala da će naći i prikladniju atmosferu za svoj stvaralački rad (grofica se bavila književnošću i pisala pod pseudonimom Daniel Štern).

Listovu drugu ljubavnu vezu ponovo gledamo kroz V kuću koja počinje na 28°♏11', a vladar je ♃24°6°♁15'. Obzirom da je pozicija ista, slična je i ljubavna priča, s tim što je List tada, sa navršene 24 godine, bio zreliji i u periodu ☉. Ljubav njegovog srca je i u ovom slučaju aristokratskog porekla, sa titulom grofice, a obrazovanost naglašava ♃ kao vladar V kuće koji nju predstavlja. Njenu karijeru gledamo kroz II kuću (kao 10. od V kuće), koja počinje znakom ♁, a vladar ♃ je u njenoj X kući (Listova II kuća). Pozicija ♃10°♁54' u X kući Danijel Štern opisuje kao pisca ljubavnih romana koja se u svojim delima bavi problemom partnerskih odnosa. Nadimak grofice de Agult – Danijel Štern, vidi se i u Listovom horoskopu kroz VII kuću (kao 3. od V kuće, kuća imena, imena voljene osobe) koja počinje 29°♏31', a vladar ♂ je na 17°♁51': ♂ zvezda visoko na nebu, jer ♂ je u Škorpiji egzaltiran, a Štern (Stern na nemačkom) znači zvezda. Da je reč o porodičnoj (udatoj) ženi vidi se iz pozicije ♃ u uklještenom znaku ♁, a njegov dispozitor je ♃ u ♏ u IV kući i nedvosmisleno ukazuje na udatu i porodičnu ženu stranog porekla.

Nakon romantičnog bega iz Pariza, List se sa de Agultovom zaustavlja u Švajcarskoj. Ovde je držao časove klavira, doživeo prve roditeljske radosti, boravio u društvu istaknutih stvaralačkih duhova (Žorž Sandovala, ljubavnica Frederika Šopena, je veran posetilac njegovih salona), pravio izlete u Italiju i Francusku, kom-

ponovao, besplatno predavao na konzervatorijumu u Ženevi i pisao „Pisma jednog bakalaureuza muzike“, u kojima se već primećuju obrisi umetničkih načela kasnije „novonemačke“ škole. U Ženevi su nastale njegove poznate transkripcije Berliozove „Fantastične simfonije“, a delomično i Betovenovih simfonija. Iz toga doba potiču, između ostalih, i klavirske kompozicije ujedinjene u ciklusu „Godine hodočašća. Švajcarska“.

Radosti roditeljstva opet opserviramo kroz V kuću, pa vidimo da je Listovo prvorodeno dete predstavljeno vladarom V kuće $\♃$ $6^{\circ}15'$. Listovo oduševljenje rođenjem ćerke ($\♃$ je u ženskom znaku $\♁$) vidimo kroz kvantitet Jupitera koji je u Raku u egzaltaciji i znači uvek maksimum. Njegova prva ćerka se zvala Kozima i njena dva braka se vide kroz Listovu XI kuću (njenu VII) koja počinje parnim, vazdušnim i promenljivim znakom Blizanaca na 28° , zimskom, stepenu sa kojega sve brzo prolazi i podložno je promeni, pa tako i njen brak sa Hansom von Bilovom koji je u ovom horoskopu predstavljen sa $\♁$ $10^{\circ}54'$ kvadriranim od $\♃$ koji predstavlja Kozimu. Kozimin sledeći brak je predstavljen Listovom I kućom (a Koziminom IX kućom) i počinje $29^{\circ}31'$. Novi izabranik njenog srca Rihard Vagner takođe je, kao i List, predstavljen $\odot$ $27^{\circ}42'$ koje teži da postane $\♁$ na $0^{\circ}\♈$. Možemo zaključiti da je Kozima tražila prototip muškarca koji odgovara gigantskoj ličnosti njenog oca. Poznavajući Vagnerov život i dimenzije njegovog umetničkog talenta, ona je to u njemu i našla.

Jedan od najpoznatijih događaja iz njegovog tadašnjega muzičkog života bilo je takmičenje sa poznatim pijanistom Sigismundom Talbergom (1812-1871), do kojeg je došlo u Parizu, 1837. Tom je prilikom izrečeno duhovito mišljenje: „Talberg je prvi pijanist sveta, ali List je jedini“.

U vreme rođenja Lista fiksna zvezda Regulus nalazila se na $27^{\circ}13'$ i u njegovom horoskopu se nalazi na kraju XII kuće u konjukciji sa ASC u širem orbisu $2^{\circ}18'$. Zbog blizine vrha ugaone kuće mit koji nosi ova kraljevska zvezda je oživljen, jer sada već znamo da je List dosegnuo moć, dostojanstvo i autoritativnost, kao i visoku poziciju i slavu. Obzirom da je List negovao i pružao izuzetan kvalitet tokom celog svog pijanističkog i kompozitorskog rada, fiksna zvezda Regulus nikad nije oživela drugi deo mita u kome glavni junak doživljava pad jer nije savršen.

Svestan svoje umetničke snage i izuzetne visine, do koje je tada doprlo majstorstvo njegove igre za klavir, List odlučuje da napravi niz turneja kako bi promovisao novu muziku i novu pijanističku kulturu.

Razdoblje Listovih trijumfalnih turneja (1839-1847) vodilo je umetnika sa jednog kraja Evrope na drugi i time ga učinilo idolom širih građanskih slojeva i aristokratije. Oduševljenja koja su izazivali njegovi koncerti poprimala su gotovo fantastične dimenzije. Njega su dočekivali i ispraćali kraljevskim sjajem, a nastupi su mu se, ponegde, pretvarali u narodno slavlje. Počastima su ga obasipali sa svih strana, a žene iz svih krajeva sveta ludovale su za njim, pratile ga iz grada u grad i nosile njegove slike u medaljonima. U takvim prilikama, uvek daleko od de Agultove, njegova osećanja prema toj ženi počela su zahlađivati i među njima 1844. dolazi do potpunog prekida.

Listovu publiku i njen odnos prema njegovoj interpretaciji i kompozicijama možemo videti kroz VII kuću, kuću javnosti, a same koncerte kroz X kuću. Vrh VII kuće počinje $29^{\circ}31'$, što ukazuje na krajnje (27°) originalne ($\♁$) nastupe (VII kuća). Na njegove koncerte dolaze prijatelji da ga slušaju. Ovo je publika urbanog tipa, zahtevna, jer od umetnika očekuje uvek nešto novo, iznenađujuće, kao i to da sublimira kvalitet svih prethodnih koncerata koje su ranije slušali (zbog $29^{\circ}\♁$). Obzirom da je Ψ (muzika) egzaltiran u $\♁$, ovakva publika očekuje od Lista da ih svojom muzikom uznesu na nebo. List je imao potrebu da na koncertima izrazi svu snagu svoje individualnosti. Vladar VII kuće je $\♁$ koji je u III kući egzaltiran u $\♈$, pa njegovu publiku možemo opisati i kao histeričnu. Pozicija $\♁$ u III kući ukazuje da je publika želela da komunicira sa umetnikom i da ga je pozdravljala aplauzima. Uran u ženskom znaku Škorprije ukazuje na pretežno žensku publiku (iako $\♁$ nije vezan za pol). Aspekt $\♁\times\♁$ govori o tome da je u publici bilo i muškaraca i uglednih ljudi sa titulama, ali i kolega kompozitora i pijanista (jer je $\♁$ vladar i VI kuće). Aspekt $\♁\Delta\♁$ govori o magnetskoj privlačnosti publike u odnosu na Lista i euforičnim stanjima do kojih su ih dovodili njegovi nastupi. Aspekt $\♁\times\♁$ potvrđuje dobitke od javnih nastupa.

Turneje mu donose i znatne materijalne prihode. Ali, List nije nikad bio gramziv, niti je težio za golanjem novca. Veoma često je davao koncertne priredbe u dobrotvorne svrhe pomažući više puta postra-

dalim ili namenjajući prihod od svojih nastupa nekoj plemenitoj kulturnoj akciji, kao na primer podizanju Betovenovog spomenika u Bonu.

U razdoblju svoje koncertne delatnosti, List je i mnogo komponovao za klavir: tada su nastale brojne transkripcije i varijacije, klavirske obrade i parafraze te originalna dela (mađarske rapsodije, ciklus „Godine hodočašća. Italija“).

Obzirom da je List putovao uglavnom poslovno, gledaćemo prvenstveno XII kuću koja počinje $1^{\circ}\Omega 31'$. Znak Ω ukazuje na uspešnost njegovih putovanja, a vladar $\odot$ u ♋ daje uspeh samo su putovanja planirana u prirodi znaka (estetski i umetnički potencijal). Prihod od tih koncerata gledamo kroz I kuću (kao II od XII) u kojoj se nalazi $\Omega 14^{\circ}\text{♏} 58'$ vrlo blizu kraljevskog 15° . Dobitak je nesumnjiv. Njegove koncertne turneje možemo gledati i kroz IX kuću, kuću dužih putovanja koja počinje 17°♏ (što je opet stupanj Lava i daje prizvuk uspeha), a vladar IX kuće je $\text{♁} 16^{\circ}\text{♏} 59'$ koji je egzaltiran i daje svoj maksimum zbog potentnosti koju u sebi nosi. Aspekt $\text{♁}\Delta\Omega$ opisuje i dobitak sa koncerata kao i $\text{♁}\text{✕}\text{♀}$ (♀ u konjunkciji sa vrhom VIII kuće – ulaganja i investicije) takođe ukazuju na nemali dobitak.

Polovinom četrdesetih godina u Listovom životu je nastao značajan preokret. Nakon decenije u kojoj je postao slavan u čitavom svetu, osećao je da mora da napravi reviziju svoje težnje i da stvori sudbonosnu odluku. U njemu su se, naime, počeli boriti produktivni i reproduktivni umetnik. List je znao da će, ako produži pijanističku karijeru, i dalje zadržati položaj najistaknutijeg pijaniste sveta. Ali, slava nije bila njegov cilj. On je težio za stvaralaštvom čiji je cilj bio da postane očigledanim odrazom njegovih umetničkih ideala i da napusti okvir isključivo klavirske literature. Takođe je znao (i u tome se nije prevario) da će pri tome možda naići i na drugačiji prijem kod publike, da oni koji su širom Evrope puni zanosa i zahvalnosti pratili njegove bezbrojne nastupe i uspehe možda neće moći sa jednakom lakoćom shvatiti i njegova nova stvaralačka nastojanja, ali je ipak izabrao put za koji je osećao da je pravi i jedini.

Na njegovu odluku o napuštanju pijanističke karijere delovale su naročito dve okolnosti: na prvom mestu poznanstvo s poljskom kneginjom Karolinom Vitgenštajn, koje je sklopio u Kijevu. To je druga žena, posle de Agultove, koja je imala značajnu ulogu u razvoju Lista i kao čoveka i kao umetnika. Ali, dok je prva u njemu videla samo virtuoza ovenčanog slavom, Vitgenštajnova ga je neprestano podsticala na rad i stvaranje. Sa druge strane, baš smiren rad i stvaranje tražili su prikladnu sredinu, napuštanje nomadskog života i promenu boravišta. U tom pogledu Listu je dobro došla ponuda da preuzme vodeću ulogu u muzičkom životu dvora velikog vajmarskog vojvode. On ju je prihvatio i u Vajmaru započeo drugi važan period svog života (1848-1861).

U društvu kneginje, koja se od njega nije razdvajala, razvio je u Vajmaru živu i plodnu delatnost, ne samo na području komponovanja, koje je muzičku literaturu obogatilo nizom simfonijskih pesama, klavirskim koncertima, sonatom u h-molu, Granskom misom i drugim delima. On u to vreme diriguje operskim predstavama i simfonijskim koncertima, a povremeno nastupa i kao pijanista, organizuje značajne muzičke festivale, radi kao pedagog, piše zanimljive studije i članke i postaje dušom „vajmarske“ (tj. „novonemačke“) škole. Oko njega se okupljaju mladi muzičari (među njima Hans fon Blilov, Tausig, Raf, Kornelijus) i postaju veliki pobornici njegove muzičke estetike. Listu dolaze muzičari iz cele Nemačke i Vajmar se za kratko vreme pretvario u jedno od glavnih žarišta, ne samo nemačkog, nego i evropskog muzičkog života. Ali, postepeno u krugu Listovih „saboraca“ nastaju kolebanja koja završavaju odlaskom nekih od najmilijih Listovih drugova, među kojima je bio i njegov zet Hans von Bilov.

List se u Vajmaru iskreno i krajnje nesebično zalagao za promociju savremene muzike. Kroz V kuću vidimo kreativni potencijal, a ona počinje znakom ♁ , a vladar ♃ je egzaltiran u XI kući. Jupiter opisuje Listovu krativnost kroz maksimalni razvoj širine duha. Možemo zaključiti da je List bio upućen u religiju i filozofiju, ali i osoba visokog morala, kulture i znanja. U svakom slučaju medijalan, intuitivan, milosrdan duh okrenut pravdi i dobrobiti ljudi. Ovakav ♃ sadrži u sebi sve planete koje su u znaku strelca: ♁ – duhovnost i muzikalnost, ♄ – bliskost i osećajnost, ♅ – naglašen osećaj odgovornosti i sposobnost za duboku spoznaju filozofije i religije. U V kući u uklještenom znaku ♏ se nalazi ♁ u egzaltaciji koji će doći do izražaja nešto kasnije u životu. Aspekt $\text{♁}\text{✕}\text{♁}$ (orbis $0^{\circ}52'$ apl.) će

snažno delovati na želju za promenom i reformatorstvom. Svaka reformatorska delatnost je svojevrsna avantura koja u sebi nosi opasnost od raznih oponentata. Mars u sebi nosi opasnost (ali ovde je on u egzaltaciji i predstavlja protivnika vrednog poštovanja i divljenja), a ♃ simbolizuje nagle promene i ekcentričnost, a sjedinjeni sekstilom dali bi uspešnu reformatorsku delatnost harmonične dinamike. Dispozitori ♂♂♂ su ♃☐♀ pa možemo da zaključimo da je List imao moćne oponente i da njegova reformatorska delatnost nije dočekana sa dobrodošlicom, jer su njegovi savremenici očekivali da on ostane veran tradiciji i u budućnosti (♃ u ♁). Pored toga, V kuća pri kraju završava znakom ♁, pa je ♃, koji je kao Prometej, nosilac promena suvladar kuće kreativnosti.

Tada se učvrstilo njegovo poznato prijateljstvo sa Rihardom Vagnerom, koje je u istoriji umetnosti redak primer međusobnog shvatanja i poštovanja, naročito sa Listove strane. List je Vagnera predstavio muzičkoj Evropi i omogućio život njegovim delima, za koja se unapred moglo predvideti da će naići na nerazumevanje i otpor, kako pozorišnih direktora, tako i publike. Već prvih godina njihovog prijateljstva Vagner je o Lisztu pisao: „Bio sam nemalo začuđen, otkrivši u njemu svoje drugo Ja; ono što sam ja osetio komponujući tu muziku (reč je o Listovoj izvedbi Tanhojzera u Vajmaru) on je osetio dirigujući je; ono što sam ja hteo da izrazim pišući je, on je izrazio izvodeći je. I dogodilo se čudo! Zahvaljujući tom, najboljem od svih prijatelja, ja sam, baš u času kad mi je domovina bila oduzeta, osvojio ono što sam svuda uzalud tražio: pravu i dugo iščekivanu domovinu svoje umetnosti. Kad sam bio daleko prognan, ovaj se veliki skitalac nastanio u jednom malom kutku da mi od njega načini domovinu. Misleći na mene svuda i uvek, spreman i odlučan da mi pomogne kada god je potrebno, srcem široko otvorenim za sve moje želje, voleći me najodanijom ljubavlju, List je za mene postao onaj koga nisam nikad našao.“ – A List u svojoj oporuci iz 1860. o Vagneru, između ostalog, piše: „U savremenoj umetnosti ima jedno ime, već slavno, koje će postati još slavnijim: ime Riharda Vagnera. Njegov genije bio je za mene baklja; ja sam je sledio i moje prijateljstvo sa Vagnerom sačuvalo je sve odlike jedne uzvišene pasije.“

I List je više puta morao da oseti žaoku tuđe zlobe i zavisti; to ga je konačno i navelo da napusti Vajmar. Prigovarali su mu da je stranac koji svojim ponašanjem narušava mir starih vajmarskih tradicija. Ciljali su pri tom na njegov odnos sa kneginjom Vitgenštajn koji, zbog rodbinskih neprilika, nikako nije mogao dobiti zakonski oblik (Vitgenštajnova je bila udata, ali nije živela sa mužem). Prebacivali su mu, dalje, da se zalaže za promociju umetnosti jednog buntovnika (tj. Vagnera, koji se u Drezdenu 1849. borio na barikadama i zato morao pobeći u Švajcarsku). Klevete su se zatim pretvarale u organizovane napade na Lista i njegov krug. Godine 1858. protivnici su izviždali izvedbu opere „Bagdaski berberin“ kojom je List upravljao. Delo je napisao njegov učenik Peter Kornelijus, ali je List dobro osećao da su zvižduci tek u manjoj meri upućeni kompozitoru. Duboko povređen, on je dao ostavku na položaj dirigenta i povukao se iz javnog života. U jesen 1861. prekinuo je dugogodišnji boravak u Vajmaru i tako stupio na prag trećeg, poslednjeg perioda svog života.

Krajem 1861. List i Vitgenštajnova se nalaze u Rimu. Kod najviših crkvenih vlasti oni nastoje da dobi-ju poništenje kneginjina braka, na koji su je u mladosti bila prisiljena. Ali, uz sve nade i najlepša obećanja, pokušaj nije uspeo i trebalo je napustiti nadu u zajednički život. Kneginja se tada povukla iz javnosti i počela se baviti proučavanjem života katoličke crkve. U toku brojnih godina neumornog rada, iz njenog pera je izišlo 26 svezaka velikog dela „O unutrašnjim uzrocima spoljne dekadencije rimokatoličke crkve“.

Treću i poslednju veliku ljubav Lista, kneginju Vitgenštajn, opet moramo da analiziramo kroz V kuću, jer se i ova veza nije krunisala brakom. Vrh V kuće u ♁ i vladar ♃ u uklještenom znaku Raka opet ukazuju na osobu aristokratskog porekla vezanu brakom (♁). Obzirom da je ova ljubav počela kasnije, u zrelim Listovim godinama, kneginju Vitgenštajn posmatramo kroz uklješten znak ♁ u V kući, ali i zbog toga što je kneginja bila starija od Lista. Ova ljubav je predstavljena ♂ 16°♁ 59'. Nju svakako možemo opisati kao snažnu i dostojanstvenu osobu punu energije, jer je ♂ u ♁ egzaltiran. U Listovom horoskopu ona je lepo opisana u lotos kombinaciji ♂♂♂ koji joj daju eksplozivnu energiju i dinamiku. Mars u ovom aspektu uvek simbolizuje energiju, a ♃ avanture, nagle promene i ekscentričnost, dok sjedinjeni sekstilom simbolizuju ljubav prema pustolovinama i situacijama koje u sebi imaju dozu opa-

snosti. Ovaj aspekt imao je i Kazanova. Drugi deo lotosa je $\♁ \times \♃$ koji kneginju opisuje kao magnetično privlačnu osobu koja u sebi nosi veliku dozu fatalnosti. U svakom slučaju, velika magnetičnost, energija, volja i moć su deo ličnosti ove osobe. Ova dva aspekta Marsa sjedinjena lotosom daju $\♁ \Delta \♃$ pa opisuju kneginju i kao osobu koja može imati magijsku snagu i odnos tela i duha, poznavanja opasnih znanja. Takođe je opisuje i kao osobu sa dobrom intuicijom, revolucionarne prirode. Dispozitor $\♁$ će opisati kako se ona razvijala kroz vreme, a to je $\♁ 22^\circ \times 35' \♁ \odot 9^\circ \times 59'$. Kroz vreme je vidimo sličnu Listovoj majci, oštih reči i oštra pera. Zbog nemogućnosti da sklopi legalan brak sa Listom, ona se povlači iz javnosti u kuću i distancira se od ostalih. Saturn je u IV kući u konjunkciji sa Mesecom što ukazuje na nedostatak bliskosti sa drugima. Ova konjunkcija donosi teške depresije, ali i bolesti kojima vlada Mesec. Na nju je pao težak kamen pesimizma i osećaj zapostavljenosti, pa ona svoj izlaz nalazi u obelodanjivanju razloga koji su je doveli u ovo stanje. Ona piše 26 svezaka velikog dela „O unutrašnjim uzrocima spoljne dekadencije rimokatoličke crkve“, a ova njena potreba je prikazana $\♁ 22^\circ \times 35'$ (ukazuje na religiju, kao i na to da će nalaziti slabosti u tom sistemu) i dispozitorom $\♁ 24^\circ \text{♁}$. Samo delo je prikazano XI kućom (kao III od V), vladar je $\♃$ koji je ujedno i vladar njene X kuće (karijere) koji kvadratira $\♃$. Jasno je da ona u svom delu katoličku crkvu predstavlja kao moćnu, snažnu i u sponu ($\♃$ u egzaltaciji, 6° disciplinovan sistem, ♁ ukazuje na nasleđeni obrazac). Aspekt $\square$ sa $\♃$ ukazuje da crkva ne misli dobro i želi da kontroliše živote svoje pastve.

Po naravi religiozan i sklon mistici, List je takođe hteo da javno objavi da je i u njegovom životu nastala promena. Godine 1865. primio je niži duhovni red i postao „Abe List“. Mnogi su mu zbog toga prigovarali videći u tom koraku proračunati potez, ambicioznu težnju za senzacijama kojima će ponovno privući poglede celog sveta. Ali, List je imao iskrene namere i zaista je težio za smirenjem.

Vrlo je moguća tvrdnja Listovih biografa da je bio član Ujedinjene masonske Frankfurtske lože. O pripadnosti tajnim organizacijama nam govori XII kuća i vladar ove kuće. Na vrhu XII kuće je znak ♁ (ovde i na vrhu I kuće), često daje pripadnost nekoj moćnoj i jakoj tajnoj organizaciji. Vladar XII kuće – $\odot$ je u padu, a njegov dispozitor Venera je u izgonu tako da ova pozicija i dispozicija nisu dovoljno markantni da potvrde njegovu pripadnost masoneriji. Međutim, posmatrajući potencijalnu pripadnost osobe nekoj tajnoj organizaciji, moramo osmotriti znak ♁ , koja kuća počinje ovim znakom i planete u ♁ . Analizirajući navedeno, možemo da potvrdimo tvrdnju njegovih biografa. Znakom ♁ počinje VIII okultna kuća, a masoni su poznati po svojim ceremonijalnim magijskim ritualima. U znaku ♁ se nalazi i ♃ na pragu lunarne kuće, gde je $\text{♃} \text{♁} \text{♃}$, što sve zajedno ukazuje na neku vrstu prekretnice u njegovom životu, utapanje u neke neistražene duhovne prostore, oživljavanje i transformisanje duhovnosti, utapanje u magiju i okultizam i težnju ka nedodirljivom. Pre svega donosi pokušaj dubokog uranjanja u sebe koje doprinosi spoznaji mikrokosmosa (da je pojedinac makrokosmos u malom). U svakom slučaju, ♃ u ♁ daje inicijaciju u nešto, a u Listovom slučaju bi to mogla biti i masonerija. Obzirom da je ♃ vladar IV kuće (kuće genetike), a u konjunkciji je sa južnim čvorom (koji predstavlja oslobađanje, kao i ono što je osoba izmetabolisala i odbacila), možemo da zaključimo da pripadnost Masonima Listu nije konkretno pomogla, već je više delovala kao faktor inicijacije i potrebe da istraži ono najdublje u sebi i pronikne u tajnu smrti.

Nakon nekoga vremena, uvidevši da potpuni mir i povlačenje u suštini protivreče njegovom ljudskom i umetničkom temperamentu, List ponovo započinje nestalan život, koji provodi u nekoliko gradova, u Rimu, Budimpešti i Vajmaru, gde je opet navraćao, ne više kao dvorski dirigent, nego kao nastavnik klavira oko kojeg su se okupljali mnogi od najtalentovanijih mladih pijanista tog doba: deAlbert, Sauer, Mentzerova i drugi. List tada mnogo komponuje, pretežno duhovna dela (oratorijumi „Sveta Elizabeta“ i „Hrist“, „Mađarska krunidbena misa“), ali i dela za solo klavir („Legende“, treća svesaka „Godine hodočašća“). On nastupa i dalje promovise dela Riharda Vagnera, iako među njima dolazi do povremenih prekida nakon Vagnerovog bega iz Minhena u Švajcarsku sa Listovom ćerkom Kozimom.

Ali, duge godine neprekidnog rada za sebe i za druge, poljuljale su pomalo njegov otporni organizam. Snaga ga je izdavala. Slučaj je hteo da je teško oboleo i umro baš u Bavreutu, gde je u leto 1886. prisu-

stvovao svečanim izvođenjima Vagnerovih opera, u gradiću, u kojem je Vagner sagradio posebno opersko pozorište i zasnovao svoj dom.

Kraj života je definisan vrhom VIII i IV kuće. Vrh IV kuće počinje škorpionskim 20°♏ , a i vrh VIII kuće takođe počinje 20° škorpionskim stepenom ♏ i ovo nije slučajna podudarnost. Egzaltirani ♁ u ♏ , je pri kraju III kuće i radi za IV kuću i celoj situaciji daje munjevit brzinu. Pluton na 16°♄ je u konjunkciji sa vrhom VIII kuće, kuće smrti i ukazuje na crnu rupu u koju List upada, kao i na oslobođenje. Kako Lista u njegovom horoskopu predstavlja ☉ u padu, a dispozitor ☉ je ♀ u izgonu, njega na kraju svega predstavlja Venera koju je magnetski privukao i usisao ♀ . Venera (List) je bila snažno privučena ♀ , jer želi da bude na njegovom mestu. Pluton je u ♏ (u raju), a ♀ tome teži celoga života. Pluton, kome je došla Venera, u konjunkciji sa južnim čvorom predstavlja oslobođenje.

Konačno, List je klaviru namenio i novu ulogu u promociji muzike. Polazeći sa stanovišta da klavir može izvoditi i kompozicije koje nisu pisane za njega, List je orkestarsku muziku, u klavirskoj izvedbi, učinio pristupačnijom širim slojevima. Listovom zaslugom je klavirska deonica, naročito scenskih i oratorijumskih dela, postala nužna potreba i znatni pomagač muzičke nastave i obrazovanja. Na tom području dovoljno je spomenuti uzorne Lisztove „klavirske partiture“ svih Betovenovih simfonija, kao i Berliozove „Fantastične simfonije“ i „Harolda u Italiji“. Listove klavirske kompozicije možemo podeliti u dve velike grupe. U prvu spadaju njegove brojne transkripcije tuđih dela, koncertne varijacije, fantazije i parafraze na tuđe, često operne teme. Drugoj, značajnijoj grupi, pripadaju originalne Listove kompozicije. Dela iz prve grupe važna su utoliko što je rad na njima omogućio Listu osvajanje novih tehničkih postupaka i efekata, dok se delima iz druge grupe List prepoznaje kao pravi stvaralac i umetnik koji je mnogo doprineo izgradnji kasnoromantičke klavirske muzike programskih obeležja.

Iz prve grupe se ističu veličanstveni ciklus od 19 mađarskih rapsodija (prvih 15 nastalo je od 1840. do 1853, a ostale od 1882. do 1885). U njima je List sjajno obradio mađarske napeve, većinom gradske i ciganske. Dodir s mađarskom ritmikom, melodikom i njenim tonalno-harmoničkim obeležjima, obogatilo je sredstva njegovog umetničkog izražavanja, razvio u njemu smisao za nizanje suprotnosti i za promenljivost agogike, tim pre što su i rapsodičnost i improvizacija odgovarale opštem Listovom stavu, koji, zbog svojih programskih težnji, nije bio sklon ustaljenim formalnim šemama. Ali, mađarske rapsodije nisu dela u kojima bi možda vladala rastrganost i haotičnost. List je posedovao osećaj preglednosti i smisao za usklađivanje delova u konačnu celinu pa su, sa te strane, Listove rapsodije uzori te vrste. Mnoge od njih (naročito rapsodija br. 2) spadaju u najpopularnije Listove kompozicije.

Mađarske rapsodije, po kojima je List poznat široj muzičkoj javnosti, su mađarske narodne pesme u kojima je opisan život ljudi iz gradskih oblasti, ali i život mađarskih cigana na jedan do tada neviđen način. Rapsodije su tužne pesme u kojima su opisana osećanja ljudi i tegobe kojima je njihova duša pritisnuta. Mađarske rapsodije se vide u karti Lista u IV kući kao $\text{♃ } 19^{\circ} 45' 59''$: ♃ (koji predstavlja i dušu naroda, u ♁ – Mađara) je na 19° . Kako sam 19° označava neku oštećenost, tako i sadržaj ovih rapsodija priča o patnjama. Ovde je mogućnost sinhroniciteta izvesna, jer se Mesec nalazi na 19° , a i rapsodija ima 19. Obzirom da je $\text{♃ } \text{♁}$ (opisuje patnju i bol), a u ♃ živi ♃ , sve rapsodije šalju poruku iskrenog praštanja, pravde koja mora da pobedi. Opisuje i čergarski život mađarskih cigana ($\text{♃ } \text{♁}$) koji se često sele radi trgovine konjima. Kako se iz horoskopa vidi da trguju konjima? Dispozitor ♃ je ♃ u ♁ , a i sam ♃ označava konje kao i gospodu i imućne ljude koji ih od cigana kupuju. Mesec i Jupiter su u međusobnoj recepciji i pričaju upravo ovu priču.

Među najznačajnija Listova klavirska dela spadaju tri sveske izdate pod zajedničkim naslovom: „Godine hodočašća“. Prva sveska donosi kompozitorove dojmove sa puta i izleta po Švajcarskoj: slike iz prirode („Uz izvor“, „Oluja“, „Na Valenštadskom jezeru“), likove iz herojske prošlosti zemlje ili iz književnosti („Kape-la Vilijema Tela“, „Obermanova dolina“), odbljeske lokalnog kolorita („Ženevska zvona“); svi ti prizori nose pečat subjektivnog romantičarskog umetnikovog pogleda, u izboru sadržajne građe, kao i obzirom na izražajna sredstva. U drugoj svesci List iznosi impresije svojih susreta sa italijanskom kulturom (dodatak toj svesci, objavljen pod naslovom „Venecija i Napulj“, sadrži i scene iz života običnog naroda). Poznata dela

sa područja likovnih umetnosti („Zamišljenost po Mikelandelovoj skulpturi“) i književnosti („Tri Petrarkina soneta“, opsežna sonata-fantazija „Nakon čitanja Dantea“) dala su u toj svesci Listu pobudu za stvaranje programskih kompozicija dubljeg sadržaja, crpljena iz zbivanja unutrašnjeg života. U trećoj svesci „Godina hodočašća“ vidljivi su odrazi života u Rimu i njegovoj okolini, a u vezi sa tim i naglašena religioznost meditiranja („Marche funebre“, „Sursum corda“). Ali u toj svesci ima i rano-impresionističkih ugođaja, kao u kompoziciji „Igra vode u Vitli de Este“:

Posebno mesto među Listovim klavirskim delima pripada velikoj sonati u h-molu (1852-53), jednom od najopsežnijih dela celokupne klavirske literature. Ono što je List učinio na području simfonijske programske muzike, zamenivši jednim jedinim stavom klasičnu (i Berliozovu) višestavanost, to je na svoj način proveo i u svojoj jedinoj klavirskoj sonati. Na mestu tradicionalnih kontrastnih stavova nalazimo svega jedan, veliki, ali bogat raznovrsnošću impresija. Sonata u h-molu nastala je u neposrednoj blizini Lisztove „Simfonije o Faustu“, Geteovom junaku, koji je mnoge romantičarske kompozitore privukao svojom razočaranom protivrečnom naravi, žednom znanja, koja se lomila između neba i zemlje, između Margaretine čiste duše i Mefistovog zla. Odras te romantičarske borbe nije samo obuhvatio „Simfoniju o Faustu“, već i ovu sonatu. Srodnost oba dela je očigledna, i sonatu u h-molu s pravom povremeno nazivaju „faustovskom“. Zaista, nemiran, nezadovoljan Faustov duh, mučen sumnjama, ogleda se u snažnoj početnoj temi.

Bogatstvo ove veličanstvene Lisztove kompozicije, u kojoj pretvaranje jednog te istoga tematskog materijala stvara nove impresije, čas „mefistofelske“ čas „margaretske“, izražava se u kontrastima epike, lirike i dramatike, ljubavne ekstaze i mistične zamišljenosti, ironičnog cinizma i težnje ka visokim idealima, korala i fuge. List je nekoliko značajnih radova posvetio i području koncertne muzike za orkestrom. To su: klavirski koncerti u Es-duru i A-duru te „Ples mrtvih“ („Totentanz“) za klavir i orkestar. Izvanredno plodna bila je Lisztova delatnost na području orkestarske muzike.

Oduševljen Berliozovim programskim stvaranjem, List je u razvoju orkestarske programske muzike učinio velik korak napred. On je ispravno uočio sukob koji je kod Berlioza postojao između programskih načela i tradicionalne simfonijske višestavanosti, koju je Berlioz i dalje čuvao, pomažući se lajtmotivskom „idee fixe“ da bi ostvario utisak jedinstva. List je jednim potezom uklonio višestavanost i stvorio je tip simfonijskog programskog dela od jednog stava i nazvao ga simfonijska pesma. Višestavanu podelu zadržao je, doduše, i List, ali samo u retkim slučajevima, kad je to posebno tražila logika strukture vanmuzičkog dela, koje je postalo ciljem muzičke tvorevine (kao u „Simfoniji o Faustu“ i u „Simfoniji o Danteu“; ta je dela, uostalom, i sam autor nazvao simfonijama, a ne simfonijskim pesmama).

Već je ranije pomenuto da je List nekoliko puta zadržao višestavanu podelu programsko zamišljenog simfonijskog dela, ukoliko je to izričito zahtevala sadržajna struktura izabrane vanmuzičke građe. Odustavši tako od svoga osnovnog formalnog principa, List je u tim slučajevima napustio i naslov simfonijske pesme i poslužio se tradicionalnim nazivom „simfonije“. Na tom području on je dao dva značajna dela, „Simfoniju o Faustu“ i „Simfoniju o Danteu“, od kojih je prvo ujedno i najveličanstvenija, najizvornija od svih Lisztovih orkestarskih kompozicija.

List je u klavirskoj sonati u h-molu i simfoniji o Faustu bio insprisan istim glavnim junakom – Geteovi doktorom Faustom. Ako Listov kreativni potencijal i dela posmatramo kroz V kuću onda ime dela svakako možemo tražiti u VII kući (kao 3. od V kuće), a ona počinje $29^{\circ} \text{♁} 31'$. Sam znak ♁ ukazuje na inteligenciju, slobodoumnost i genijalnost. Sa pravom možemo zaključiti da će VII kuća, pored toga što će nam otkriti ime i indetitet Listovog junaka doktora Fausta, opisati i način na koji on misli. Sedma kuća dalje nastavlja znakom Riba i u njoj se nalazi $14^{\circ} \text{♁} 58' \text{♄} \text{♁} 16^{\circ} \text{♁} 27'$. Stepen na kojem se nalazi južni čvor – 14° ukazuje na genijalnost (zbog južnog čvora nasleđenu), ali i na sklonost opasnim rizicima (kockanju sa svojim imenom, nasleđem, ali i svojom dušom). Južni mesečev čvor na $14^{\circ} \text{♁} 58' \text{♄} \text{♁} 16^{\circ} \text{♁} 27'$ ne obećava ništa dobro, jer je Pluton retrogradan i već kao takav ukazuje na XII kuću u Ribama (koje su vladar prirodne XII kuće) i Plutonovu konjunkciju sa južnim mesečevim čvorom (čvorom gubitka), čime je trostruko dokazan ponor. Ovako već težak ♁ kvadratira ♄ (dušu), ♁ (telo) i ♁ (duh) i sve to zajedno daje jednu tešku sliku propasti doktora Fausta. Ipak, za razliku od

Berlioza i Getea (čija su dela Listu bila inspiracija), List baca tračak svetlosti na svog junaka. U Geteovom horoskopu doktor Faust je prikazan kroz ☉ 5°♏10' □ ♀ 29°♌10', gde se vidi da Gete svom junaku nije dao šansu da se izvuče i da nadvlada ono ljudsko u njemu, jer je Pluton u svom sedištu i na anaretičnom stepenu, a kvadratira i dispozitora Sunca – Meruka. List je, kao svaki romantičar, ipak dao šansu doktoru Faustu i to preko vladara VI i VII kuće ♃ 17°♌51' koji se nalazi pri kraju III kuće i koji radi za IV kuću, a koji je u egzaltaciji. Ovakav ♃ u kojem ne živi ☽ nema mesta za žene, nema dubine i saosećanja, ali su strahovi i depresije izvesne. Obzirom da je u blizini ♀ (Margarita) koja ide ka ♃ ovde može biti reči o nekoj tragičnoj ljubavnoj priči koja se završava raskidom. Mefisto (Mefistofel) je ovde predstavljen ♁, a on je i dispozitor ♃, njegovo drugo lice, drugi deo njegve dualnosti. Aspekt ♃△♀ (orbis 1° sep.) daje nadu da će ljubav pretegnuti zbog trigona ♃ sa svojim dispozitorom, međutim ♁ u sebi sadrži sve iz znaka ♌, i egzaltiranog ♃ i ♀ u izgonu (koja mora da započne nešto novo), a obzirom da je ♁ retrogradan on polako upada u ☾ i gubi dušu. Ako bi doktor Faust odlučio da prihvati ljubav i živi život običnog čoveka i lekara (kroz neku ličnu planetu), onda bi mogao da pr vazide opasnu situaciju koju je sam stvorio, a izlaz iz ove priče bi možda bio ♃ 17°♌51' ✕ ♂ 16°♏59' i ♃ 17°♌51' ✕ ♀ 14°♏58'. Sa ovim aspektima doktor Faust bi sačuvao i dalje svoju snažnu, hirovitu volju i eksplozivnu energiju, sposobnost brzih spoznaja, mogućnost inovacija, ali bi došao brzo u poziciju kad bi hrabro i javno mogao da stoji ispred svojih stavova i znanja. Ipak, bez obzira što je u Listovom horoskopu doktoru Faustu data mogućnost izbora, ipak njega previše privlači onostrano (jer ♁ – đavo, snažan magnet i crna rupa koja guta sve). Glavni junak je svakako čovek visoke intuicije (♃△♀), ali ♁ daje postojanje tajnih neprijatelja, a ✕ mogućnost da se oni sakriju. Takođe ♁ u VI kući (XII kuća doktora Fausta) na 21° ♎ na mestu egzaltacije ♁ ukazuje na tačku bola koja je negde duboko utkana u podsvesno. Upravo je ♁ u ✕ doktoru Faustu dao smisao za medicinu, ali je on i faktor njegove propasti. Bez obzira da li se priča doktora Fausta završava po Geteovom scenariju ili po mogućnosti koju mu pruža List, jedno je sigurno doktor Faust će bar u trenutku svoje smrti imati spoznaju o smislu života i verovatno baš tada imati otkrovenje Boga. Cela priča o sudbini doktora Fausta ima potku iz realnog života, jer je doktor Johan Faust, uz doktorska znanja, bio dobar poznavalac ljudske duše, astrolog i sklon magici. Imao je ♃ položenog na ASC♁♀ u ♏ pa je ♁ vladar i ASC i sunčevog znaka.

Kako se iz Listovog horoskopa vidi da je on dao mogućnost spasenja svom glavnom junaku doktoru Faustu? Ovo je omogućio sam Mefisto (♁), ne iz želje da doktoru Faustu da mogućnost izbaljenja (jer to nije u njegovoj prirodi), već odnosi u univerzumu tako funkcionišu. Naime ♁ u ✕, kao sinonim nesvesnog, u sebi nosi sve iz znaka ♌, pa i ♀ (Margaritu), jer je Venera u Ribama egzaltirana. Pluton u sebi nosi i Urana u kome su sjedinjena sva tri svojstva psihe: volja, intelekt i osećanja. Volja koju daje ♃ je hirovita i fanatična, ali i sklona žrtvovanju radi ideala. Osećanja su ipak humana, a intelekt ima potencijal munjevitih spoznaja. Ovakav ♃ koga je primio ♁ ima čarobnu moć da u trenutku menja stvari. Tako je data mogućnost doktoru Faustu da izabere ljubav.

Pišući Simfoniju o Faustu (od 1853. do 1954. nakon skica koje su joj davno prethodile), List je izabrao podelu u tri stava, jer mu se ona nametala prirodnom logiko. Naime, svaki je stav posvećen jednoj od triju glavnih osoba u Geteovom „Faustu“: Faustu, Margareti i Mefistofelu. Razrađujući svaki stav, List je pokazao veliku snagu umetničkog oblikovanja i udublivanja u filozofsku pozadinu originala. Faustovo nezadovoljstvo i iskidanost njegovog duševnog života prikazao je uspešno smionim harmonijama povećanih trozvuka: u kojima se kriju tematski umetci, karakteristični za kasniji razvoj muzičkog tkiva u delu. Margaretin lik List je oživeo najpre jednostavnom, umilnom, čistom i naivnom melodijom:

Ali kad se u devojci probudila ljubav, njen duševni svet se izmenio. O tome jasno govori široka, strasna melodija, koja spada među Listove najneposrednije: Za Mefistofela List nije izmišljao posebne teme. Ovog Faustovog zlog duha koji sve negira, svemu se izruguje i sve podvrgava svojoj satanskoj ironiji, podjednako čežnju i težnju, volju i ljubav, najavljuju Faustove teme, ali iskrivljene, iscerene u ciničnim grimasama.

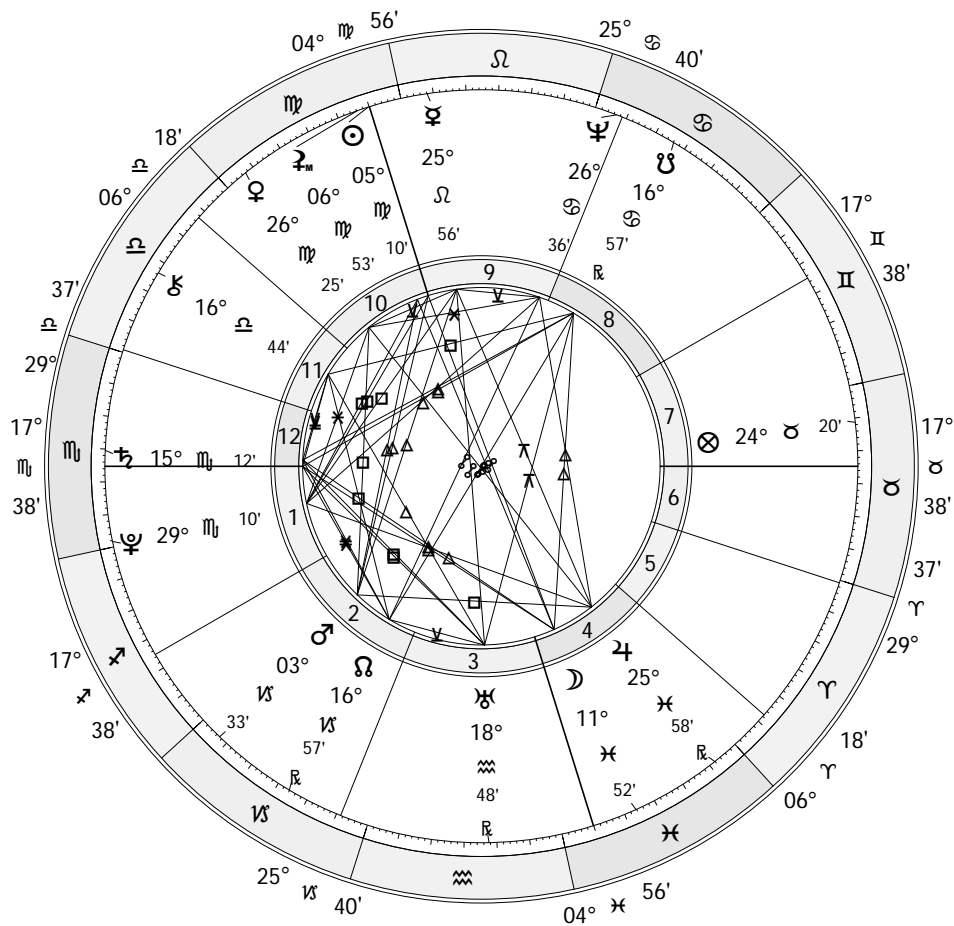
Ali, pogubna Mefistova moć mora ustuknuti pred Margaretinom spasonosnom ljubavlju koja Fausta odvraća od večne propasti. U tom svom najmarkantnijem, najdubljem i najiskrenijem delu, List je, dakle,

za razliku od Berliozu u „Faustovom prokletstvu“, spasio junaka. Njegova religiozno-romantičarska narav je, suprotstavljajući se Berliozovu ateizmu, uvek osećala potrebu za spasenjem, za preobraženjem nakon smrti. Povodeći se za svojim težnjama ka mistici, List je, nekoliko godina kasnije (1857) dodao „Simfoniji o Faustu“ odlomak, u kojem tenor solo i hor iznose poslednje stihove („Chorus mysticus“) iz Geteovog „Fausta“:

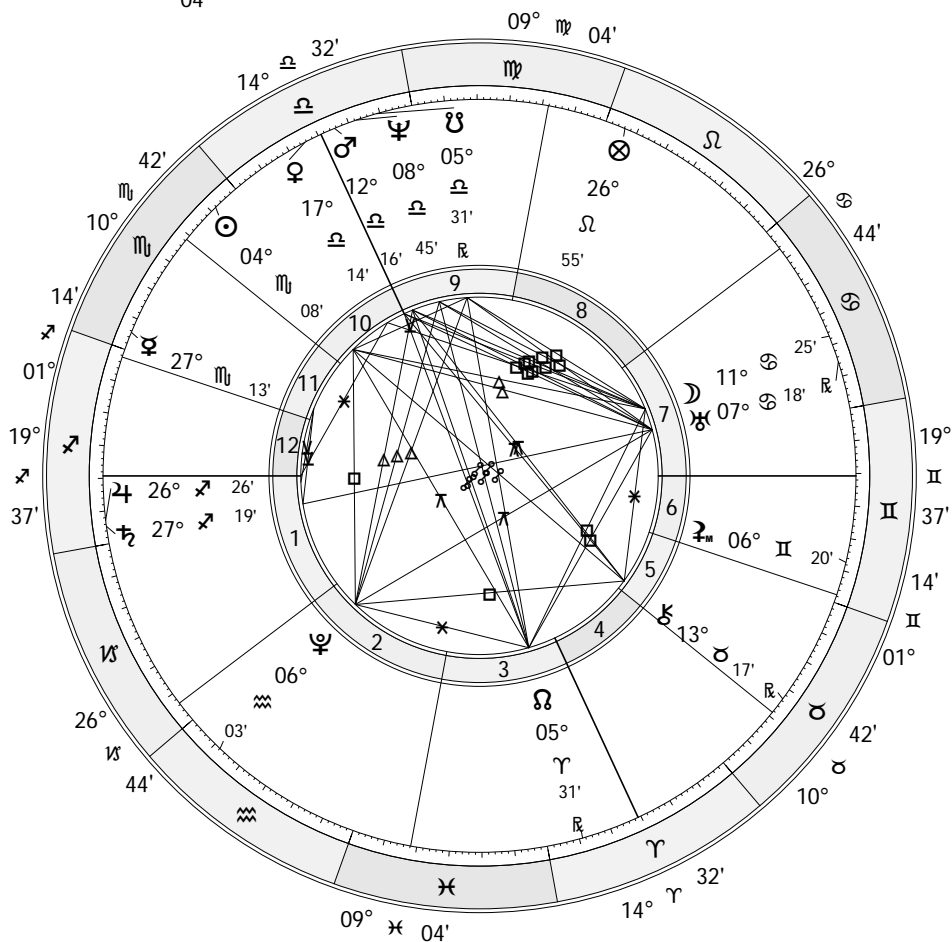
Svom zalaganju za pravu umetnost i nemilosrdnom otkrivanju svega lažnog, neiskrenog i nameštenog, List je ostavio, poput Šumana, trajan spomenik u svojim spisima koje je L. Raman, autorka najobimnije i u mnogočemu još uvek najvrednije Listove biografije, izdala u šest svezaka (1880-1883).

Iz svega što je ovde rečeno o Listu, jasno proizlazi koliko je bila značajna njegova delatnost u razvoju evropske muzike XIX veka. Podjednako velik, i kao čovek i kao umetnik, neumoran u nesebičnom zalaganju i žrtvovanju za umetnost drugih, u pomaganju i podupiranju siromašnih i potrebnih, List je bio neumoran i u traženju i pronalaženju novih puteva po kojima je njegov dalekosežni pogled vodio muziku njegovog vremena. Tom izuzetnom umetniku, velikom pijanisti, pedagogu i kompozitoru zato pripada jedno od najčasnijih mesta u celokupnoj istoriji muzičke umetnosti. Listov život i obim njegovog grandioznog umetničkog genija daju nadu i svima nama da se dati potencijali mogu razviti do neslućenih visina, bez obzira na veliku dozu predodređenosti kojom smo rođenjem uslovljeni. Sunce kao vladar ASC u Vagi u padu ne obećava previše i nije ni malo slučajno što je njegov vladar ASC otišao u Vagu, a u njoj se upravo odmerava i sudi. Venera koja ga dispozičuje je u izgonu i List je pravi primer kako čovek može i kroz slabu planetu da transcendiru. I pored ovakve slike List je uspeo da svoj krativni potencijal uzdigne, izbrusi i pretvori u brilijant. Sa Venerom u izgonu njegov primarni životni zadatak je bio razvoj sebe kroz razvoj drugih koje je svojski pomagao i podržavao. Ovakav zadatak, zadatak da otkrije tajnu koja živi u svakom odnosu i koja je bukvalno opisana vrhom VIII kuće kao kapijom beskraj, je težak, jer je morao da prevaziđe samog sebe i da sam postane ono što je suprotno od njega. Venera u izgonu i Uran kao vladar VII kuće nisu mu dali da uspostavi legalnu vezu sa drugom osobom, ali, ipak, je uspeo da kroz V kuću, preko kreativnosti i ljubavi, uspostavi jedinstvo sa drugim delom sebe samog. Ceo njegov život i sudbina su uklopljeni u numerološki broj 7 i Urana, pa nije nimalo čudno što je List kao „probuđen“ čovek svojom muzikom budio i budi druge i danas, skoro dva veka posle njegovog rođenja. Obzirom da se Regulus u vreme njegovog rođenja nalazio na $27^{\circ}\Omega$, protokom vremena on se danas pomerio na $29^{\circ}\Omega50'$, pa shodno tome i popularnost njegove ličnosti i dela i danas raste.

Johan von Gete

Nikolo Paganini

Institut za astrološka istraživanja i edukaciju
„Johannes Kepler“